Funded by
the European Union

EU4Environment
Green Economy in Eastern Partner Countries

Ուսումնական սեմինար 2. Հայաստանում ռազմավարական էկոլոգիական գնահատման (ՌԷԳ) գործնական կիրառման վերաբերյալ

Որակի վերահսկում / որակի ապահովում ՌԷԳ գործընթացում

23 - 24 նոյեմբերի 2023 թ.
Հայաստանի Հանրապետություն, Երևան

Մայա Գաչեչիլաձե-Բոժեսկու
ՄԱԿ ԵՏՀ-ի խորհրդատու

Action implemented by:
OECD BETTER POLICIES FOR BETTER LIVES | UNECE | UN environment programme | UNIDO | THE WORLD BANK IBRD • IDA | WORLD BANK GROUP

Funded by
the European Union

EU4Environment
Green Economy in Eastern Partner Countries

Երբևէ գնահատե՞լ եք (կամ մասնակցել) շրջակա միջավայրի վիճակի գնահատման վերաբերյալ հաշվետվությունների որակը

Action implemented by:

OECD BETTER POLICIES FOR BETTER LIVES | UNECE | UN environment programme | UNIDO | THE WORLD BANK IBRD • IDA | WORLD BANK GROUP

Funded by the European Union

EU4Environment
Green Economy in Eastern Partner Countries

Պահանջներ և սահմանումներ

- ՌԷԳ-ի վերաբերյալ արձանագրությունը պահանջում է, որ **շրջակա միջավայրի վիճակի մասին (բնապահպանական) հաշվետվությունների որակը համապատասխանի Արձանագրության պահանջներին,** սակայն ՌԷԳ որակի վերահսկման վերաբերյալ մանրամասներ այն չի պարունակում:
- **Որակի ապահովման ու վերահսկման** նպատակն է ապահովել, որ ՌԷԳ գործընթացի արդյունքում ստացվի արժանահավատ և օբյեկտիվ տեղեկատվություն՝ պլանի կամ ծրագրի ընդունման ժամանակ այն հաշվի առնելու համար, և որպեսզի այդ տեղեկատվությունն արդյունավետ կերպով հասցվի շահագրգիռ կողմերին:

Որակի ապահովումը
նպատակաուղղված է հնարավոր թերությունների **կանխարգելմանը**

Որակի վերահսկումը
նպատակաուղղված է արդյունքների (փաստաթղթերի կամ գործողությունների) թերությունների **հայտնաբերմանը**

OECD BETTER POLICIES FOR BETTER LIVES | UNECE

Funded by the European Union

EU4Environment
Green Economy in Eastern Partner Countries

Որակի վերահսկման/որակի ապահովման տարրերը

- ✓Ո՞վ
- ✓Ե՞րբ
- ✓Ի՞նչ (զեկու՞յց, թե՞ գործընթաց)
- ✓Ինչպե՞ս. Չափանիշների սահմանում և մեթոդների ընտրություն

Կենտրոնանալ ՈՎ/ՈԱ-ի վրա

Կարելի է առանձնացնել որակի վերահսկման/որակի ապահովման երկու օբյեկտ.

- ❑ ՌԷԳ-ի վերաբերյալ զեկույց կամ
- ❑ ՌԷԳ ողջ գործընթացը (ներառյալ ՌԷԳ վարչական ընթացակարգը):

Ո՞րը կընտրեք

Action implemented by:
OECD BETTER POLICIES FOR BETTER LIVES | UNECE | UN environment programme | UNIDO | THE WORLD BANK IBRD • IDA | WORLD BANK GROUP

Funded by
the European Union

EU4Environment
Green Economy in Eastern Partner Countries

Ինչպե՞ս

❖Պետք է մշակվի որակի վերահսկման ընթացակարգը ՌԷԳ հաշվետվությունները գնահատելու համար

❖Չափանիշներ.

✓ ՌԷԳ-ի ընդհանուր խնդիրներն ու սկզբունքները

✓օրենսդրության պահանջները

✓ պատշաճ գործածության պահանջները

Action implemented by:
OECD BETTER POLICIES FOR BETTER LIVES | UNECE | UN environment programme | UNIDO | THE WORLD BANK IBRD • IDA | WORLD BANK GROUP

Funded by the European Union

EU4Environment
Green Economy in Eastern Partner Countries

Մեթոդներ և ռեսուրսներ

- Ստուգացուցակ (օր.՝ Աղյուսակ 22. Որակի վերահսկում (ՄԱԿ ԵՏՀ, 2012 թ.)
- Հասարակության մասնակցություն (որպես մեթոդ)
- Օգտակար փորձի աղբյուրներ/սահմանված չափանիշներ.
  - ՌԷԳ-ի վերաբերյալ ԵՄ դիրեկտիվ և ՌԷԳ-ի վերաբերյալ արձանագրություն
  - Ազգային օրենսդրություն և/կամ շրջակա միջավայրի վիճակի գնահատման համակարգ, այդ թվում՝ պետական բնապահպանական գնահատում
  - Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման միջազգային կամակերպության ՌԷԳ արդյունավետության չափանիշները (https://www.iaia.org/uploads/pdf/sp1.pdf)

Action implemented by:
OECD BETTER POLICIES FOR BETTER LIVES | UNECE | UN environment programme | UNIDO | THE WORLD BANK IBRD • IDA | WORLD BANK GROUP

EU4Environment
Green Economy in Eastern Partner Countries

Funded by the European Union

Որակի ապահովման միջոցառումների ստուգացուցակ (ՄԱԿ ԵՏՀ, 2012 թ.)

- ❖Նպատակները և իրավիճակը
- ❖Շրջանակը
- ❖Այլընտրանքային տարբերակներ
- ❖Ելակետային տվյալներ
- ❖Շրջակա միջավայրի վրա հնարավոր ազդեցության կանխատեսում և գնահատում
- ❖Մեղմացման միջոցառումներ
- ❖Շրջակա միջավայրի վիճակի մասին (բնապահպանական) հաշվետվություն
- ❖Խորհրդակցություններ
- ❖Որոշումների կայացում և կայացված որոշման մասին տեղեկատվություն
- ❖Մոնիթորինգի հետ կապված գործողություններ

Աղյուսակ Ա4.4 Որակի ապահովման ստուգացուցակ[32]

Նպատակներ և համատեքստ
• Հստակեցվում են պլանի կամ ծրագրի նպատակները և խնդիրները • Նպատակներն ու թիրախները սահմանելիս հաշվի են առնվում բնապահպանական հարցերն ու սահմանափակումները, այդ թվում՝ միջազգային և ԵՀ բնապահպանական նպատակները • Հստակեցվում են ՌԲԳ նպատակները և, ըստ անհրաժեշտության, շաղկապվում համապատասխան ցուցանիշներին և թիրախներին • Բացահայտվում և բացատրվում են համապատասխան այլ պլանների կամ ծրագրերի հետ կապերը • Բացահայտվում և բացատրվում են ՌԲԳ նպատակների միջև, ՌԲԳ նպատակների և պլանի նպատակների միջև, ինչպես նաև ՌԲԳ նպատակների և այլ պլանների նպատակների միջև եղած հակասությունները
Շրջանակների որոշում
• Սահմանված կարգի և ժամանակացույցի շրջանակներում բնապահպանական զեկույցի բովանդակության և շրջանակների շուրջ խորհրդակցել բնապահպանության, այդ թվում՝ առողջապահության հարցերի համար պատասխանատվություն կրող համապատասխան իրավասու մարմինների հետ • Գնահատումը կենտրոնացվում է էական ազդեցությունների շուրջ

[32] Փոփոխված տեքստ ՌԲԳ Հրահանգի գործնական ուղեցույցի հավելված 9-ից (Միացյալ Թագավորություն, 2005թ.)

91

• Քննարկվում են առաջացած տեխնիկական, Արձանագրությունային և այլ դժվարությունները, անհրաժեշտ է հստակ ներկայացնել համապատասխան ենթադրությունները և հնարավոր անորոշությունները • Հիմնավորել հետագա քննարկումներից տարբեր հարցերի բացառման որոշումները
Այլընտրանքներ
• Քննարկել հիմնական հարցերի լուծման իրատեսական այլընտրանքային տարբերակները և գրանցել դրանց ընտրության հիմնավորումները

EU4Environment
Green Economy in Eastern Partner Countries

Funded by the European Union

Որակի վերահսկման համակարգը պրակտիկայում. 6 երկրների փորձը

- Ռեժիմ 1. Որակի վերահսկումը սահմանափակվում է ընթացակարգային հարցերով. խորհրդակցություններն ու հանրային վերահսկողությունը համարվում են որակի պատշաճ վերահսկում (Մեծ Բրիտանիա, Դանիա, Իտալիա)
- Ռեժիմ 2. Ընթացակարգային հարցերի որակի վերահսկում գումարած բնապահպանական հաշվետվությունների պաշտոնական ստուգում, ներառյալ առարկայական քննարկումը (եզրակացություններ, առաջարկություններ և այլն) (Նիդերլանդներ)
- Ռեժիմ 3. Որակի վերահսկման ավելի լայն և համապարփակ դրույթներ, օրինակ՝ իրավասու մասնագետների լիցենզավորում, խորհրդատվական կոմիտե, լիազոր մարմնի ավելի ծանրակշիռ դեր (Խորվաթիա և Չեխիա)
- Երրորդ կողմի նախաձեռնություններ. օրինակ՝ «*Chartered Environmentalist & Quality Mark*» հավատարմագրված կազմակերպություն (Մեծ Բրիտանիա)

Աղբյուր՝ Integra Consulting

Funded by the European Union

EU4Environment
Green Economy in Eastern Partner Countries

Որակի վերահսկման համակարգը պրակտիկայում. տվյալներ

- 2-րդ և 3-րդ ռեժիմների համակարգերը միշտ չէ, որ լավագույն արդյունքն են տալիս.
- Ավելի շուտ, որակի վերահսկման առավել պահանջկոտ ընթացակարգերը (օր.՝ Խորվաթիա, Չեխիա) ավելի շուտ ուշադրություն են դարձնում ընթացակարգային խնդիրներին, այլ ոչ թե էությանը վերաբերող նպատակներին:
- Պրակտիկան ցույց է տալիս, որ պարզ և դյուրին ընթացակարգերն ավելի ճկուն են և թույլ են տալիս հարմարեցնել ՌԷԳ գործընթացը՝ կախված պլանավորման պայմաններից (Նիդերլանդներ):
- Ազգային քաղաքական մթնոլորտը և ՌԷԳ արդյունքները ներառելու՝ պլանավորման մարմինների պատրաստակամությունն ավելի մեծ ազդեցություն են ունենում ՌԷԳ-ի կիրառության վրա, քան որակի վերահսկման բարդ համակարգերը:
- Որակի վերահսկումը պետք է դիտարկել նաև որպես մեխանիզմ, որը նպաստում է որոշումներ կայացնելիս ՌԷԳ-ի եզրակացությունների ներառմանը:

BETTER POLICIES FOR BETTER LIVES | programme

Funded by the European Union

EU4Environment
Green Economy in Eastern Partner Countries

Հետազոտությունների արդյունքներից բխող առաջարկություններ

- Հավատարմագրման և լիցենզավորման համակարգերը ներկայանում են առավելապես հանրաճանաչ լուծումներով, սակայն պրակտիկայում դրանց ազդեցությունը որակի վրա հարցեր է առաջացնում:
- Շուկայական ուղղվածություն ունեցող (ոչ պետական) հավատարմագրման համակարգերը որոշակի հեռանկարներ են ցույց տալիս:
- Հասարակության կողմից վերահսկողության ազդեցությունը, հնարավոր է, թերագնահատվում է (տե՛ս Դանիան):
- Որակի վերահսկման ողջամիտ միջոցներով ապահովվող քաղաքական կամքի և հանձնառության ամրապնդումը կարող է առանցքային գործոն հանդիսանալ համակարգի աշխատանքի որակի բարելավման գործում:

Action implemented by:

OECD BETTER POLICIES FOR BETTER LIVES | UNECE | UN environment programme | UNIDO | THE WORLD BANK IBRD • IDA | WORLD BANK GROUP

Funded by the European Union

EU4Environment
Green Economy in Eastern Partner Countries

Գործնական խորհուրդներ

- Հստակ սահմանեք որակի գնահատման առարկան և նպատակը:
- Հնարավորության դեպքում մի սահմանափակեք ՈՎ/ՈԱ խնդիրները ՌԷԳ-ի վերաբերյալ զեկույցով, այլ նաև հաշվի առեք ավելի լայն համատեքստը և ընթացակարգային խնդիրները (ՌԷԳ գործընթաց):
- ՈՎ/ՈԱ-ն դիտարկեք որպես գործունեություն, որը կոչված է բարձրացնել ՌԷԳ եզրակացությունների և առաջարկությունների որակը, այլ ոչ թե որպես *քննադատություն*, որը կենտրոնացած է մանրուքերի վրա:
- ՌԷԳ որակի ապահովման և վերահսկման նկատմամբ ցուցաբերեք գործնական և խելամիտ մոտեցում՝ ձեր երկրում բոլոր ՌԷԳ-ների նկատմամբ նույն մոտեցումը կիրառելու փոխարեն, ավելի մեծ ուշադրություն դարձրեք ՌԷԳ-ի *բարդ* գործընթացներին, ինչպես նաև *ռազմավարական բնույթի կարևոր նախաձեռնություններին:*
- Հասարակությանը հնարավորություն տվեք արտահայտել իրենց կարծիքը ՌԷԳ-ի որակի վերաբերյալ գործընթացի այն փուլում, որը թույլ է տալիս այդ մեկնաբանությունները հաշվի առնել ՌԷԳ-ի վերջնական զեկույցում, նախքան որոշում կայացնելը:

Funded by
the European Union

EU4Environment
Green Economy in Eastern Partner Countries

Շնորհակալություն ուշադրության համար

Action implemented by:

OECD BETTER POLICIES FOR BETTER LIVES | UNECE | UN environment programme | UNIDO | THE WORLD BANK IBRD • IDA | WORLD BANK GROUP